

2. Когутич І. І. Слідчі помилки, поняття та класифікація. *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. 2002. № 1. С. 123-128.

3. Семенов В. В. Підстави класифікації організаційно-тактичних помилок слідчого під час проведення обшуку. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/handle/123456789/7127?offset=40>. (Дата звернення 10.11.2020)

4. Сысоенко Г. И. Вопросы оптимизации расследования краж государственного или общественного имущества с проникновением в помещение или иное хранилище: Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.09. К., 1990. 20 с.

5. Марченко А.Б. Слідчі помилки та шляхи їх подолання. Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.09; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. К., 2006. 23 с.

Гаращук Діана Петрівна

ад'юнкт кафедри криміналістики та
домедичної підготовки

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБА ЗЛОЧИНЦЯ НЕЗАКОННОГО ЗАЙНЯТТЯ РИБНИМ ДОБУВНИМ ПРОМИСЛОМ

Вивчення особи злочинця під час досудового розслідування кримінальних правопорушень є однією з частин складової успішного закінчення кримінального провадження, не винятком і становлять кримінальні правопорушення розпочаті за фактами незаконного зайняття рибним добувним промислом. Оскільки, вивчивши особу правопорушника, слідчий може використати потрібні тактичні прийоми проведення слідчих дій, в залежності від особи злочинця, направлені на встановлення істини кримінального правопорушення.

Результати кожної злочинної діяльності містять сліди людини, яка її вчинила, і, зокрема, дані про деякі її особисті соціально-психологічні властивості та якості, злочинний досвід, наявність фахових знань, стать, вік, особливості взаємин з жертвою злочину і т.п. Інформація про особу злочинця, виявлена при розслідуванні та зіставлена з даними про спосіб, механізм і обстановку вчинення злочину, створює нову самостійну інформацію, яка дозволяє правильно визначити напрямок і способи розшуку, затримання та подальшого викриття злочинця. Дані про невідомого злочинця зазвичай формуються завдяки виду, місцю, часу вчинення діяння, предмета посягання, слідах на місці події, пам'яті свідків, потерпілих та з інших джерел. Отримана в такий спосіб інформація дозволяє правильно визначити напрямок, засоби та прийоми його розшуку і затримання. Дані про особу затриманого (підозрюваного) містяться в матеріалах кримінального провадження і становлять інформацію про життєву установку, ціннісні орієнтири, дефекти правосвідомості, особливості анти-суспільних

поглядів, а також про те, яка інформація про підозрюваного допоможе налагодити з ним необхідний контакт, обрати найбільш ефективну тактику спілкування, визначити найбільш дієві способи одержання правдивих показань та профілактичного впливу на нього [1, с. 412].

Кримінальні правопорушення вчинені за фактами незаконного зайняття рибним добувним промислом, в більшій своїй частині, вчиняються в умовах очевидності і тому проблемних питань, щодо вивчення криміналістичної характеристики особи злочинця не виникає.

На думку Одерія О.В., криміналістична характеристика суб'єктів таких злочинів формується не лише на базі урахування демографічних показників (стать, вік, освіта та ін.), але й потребує урахування низки таких специфічних ознак, як «екологічність» та «корисливість». Перша з них пов'язана в основному з оснащеністю злочинця, застосуванням знарядь злочину, що характеризуються промисловим характером, забороненими засобами; місцем та часом злочинної діяльності (сезонність та ін.); негативними наслідками діяння; обсягом та тривалістю злочинної поведінки; наслідками злочинної діяльності (екологічна, матеріальна шкода). Друга ознака знаходить своє відображення й у прибутковості злочинної діяльності; організації злочинної діяльності у вигляді промислу, зв'язках з переробниками, збувачами та іншими співучасниками; наявності діянь, що пов'язані з іншими злочинами, у тому числі корисними. Такі злочини можуть бути віднесені до високоприбуткових, що набувають стійкого характеру, інколи є добре організованими, забезпеченими транспортом, місцями зберігання тощо. Яскравий представник цієї групи – це особа бракон'єра, зазвичай чоловічої статі. Переваження вікової категорії, що належить до найбільш соціально-активних (18-50 років), свідчить про соціальну зрілість, про достатню сформованість потреб і способів їх задоволення [2, с. 169-170].

Дослідження особливостей злочинців, які притягувались до відповідальності за зайняття незаконним рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом, дало змогу виокремити залежно від мотивації, соціального статусу та стійкості злочинної поведінки три категорії осіб, які вчиняють злочини цієї категорії. Найчисельнішу групу становлять мешканці населених пунктів, які розташовані неподалік від водоймищ. Це особи, як правило, працездатні, які не працюють і не навчаються та порушують закон вимушено, у зв'язку з втратою легальних доходів через проблеми матеріального характеру. До другої категорії належать особи, які у зв'язку з особливостями роботи перебувають у місцях потенційного промислу, а також особи, які займаються незаконним виловом риби епізодично та сприймають його не так як засіб забезпечення харчуванням, а як форму організації дозвілля. Третю категорію становлять професійні бракон'єри, які хижацькими методами систематично винищують рибні запаси. Утворення зазначеної групи злочинців є результатом трансформації внаслідок безкарності та високої прибутковості цієї діяльності мотивів забезпечення сім'ї продуктами харчування у мотиви збагачення. До професійних бракон'єрів слід віднести також осіб, які є працівниками рибодобувних організацій і займаються незаконним виловом риби (з

перевищенням лімітів, забороненими засобами, без записів у промислові журнали та ін.) [3, с. 119-120].

Таким чином, кримінальні правопорушення вчинені за фактами незаконного зайняття рибним добувним промислом, у своїй переважній більшості вчиняються чоловіками віком від 18 до 50 років, без постійного джерела доходів, які мають на меті збагатитися за рахунок вилову водних живих ресурсів (риби різних порід, раки, краби, креветки, кальмари тощо), з порушенням норм чинного законодавства.

Бібліографічні посилання

1. Чаплинський К. О., Лускатов О. В., Пиріг І. В., Плетенець В. М., Чаплинська Ю. А. Криміналістика: підручник. Дніпро: Ліра ЛТД, 2017. 480 с.
2. Одерій О. В. Теорія і практика розслідування злочинів проти довкілля: монографія. Харків : Діса плюс, 2015. 528 с.
3. Гарасимів О. І., Дуфенюк О. М., Захарова О. В. Методика розслідування окремих видів злочинів: навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 312 с.

Гаркуша Аліна Григорівна,
доцент кафедри кримінального процесу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування ДДУВС
кандидат юридичних наук, доцент

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ПРАКТИКИ ЄСПЛ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ТИМЧАСОВОГО ДОСТУПУ ДО РЕЧЕЙ І ДОКУМЕНТІВ

Правовий зміст поняття «захід забезпечення» влучно розкривається тлумаченням термінів. «Забезпечувати» визначається у сенсі – створювати надійні умови для здійснення чого-небудь; гарантувати щось [1].

Досліджуваний інститут в Кримінальному-процесуальному кодексі України (далі КПК - України) має самостійний розділ – «Заходи забезпечення кримінального провадження». Дана інституція не має окремого законодавчого визначення, але відповідно до позиції висловленої Вищим спеціалізованим судом України із розгляду цивільних і кримінальних справ під заходами забезпечення кримінального провадження необхідно розуміти передбачені КПК України заходи примусового характеру, які застосовуються за наявності підстав та в порядку, встановленому законом, з метою запобігання і подолання негативних обставин, що перешкоджають або можуть перешкоджати вирішенню завдань кримінального провадження, забезпеченню його дієвості [2].

Очевидно, що кримінально правовий зміст відповідає вищевикладеному змісту, так як заходи забезпечення насамперед покликані створити умови для